

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Salutation

¹ Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ,* κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος† εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ² ὃ προεπηγγείλατο‡ διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν Γραφαῖς Ἁγίαις· ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος Υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει (κατὰ Πνεῦμα ἁγιωσύνης) ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν — Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν — ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ⁶ (ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ)· ⁷ πᾶσιν τοῖς οὔσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

To Gentiles

Paul has been hindered from visiting Rome

⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ§ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.

⁹ Μάρτυς γὰρ μοῦ ἐστὶν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω

* **1:1** ιησου χριστου **f**³⁵ **κA** [99.5%] **OC,RP,HE,TR,CP** | **21 p**¹⁰**B** [0.5%] **NU** † **1:1** αφωρισμενος *rell* | αφορισμενος [10%] ‡ **1:2** προεπηγγειλατο *rell* | προεπαγγειλατο **CP** | προεπηγγιλατο **κ** § **1:8** υπερ **f**³⁵ [84%] **OC,RP,HE,TR,CP** | περι **κA,B,C** [16%] **NU**

ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι, πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου ¹⁰ δεόμενος εἶπως ἤδη, ποτέ, εὐδοθήσομαι * ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς — ¹² τοῦτο δέ ἐστιν, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

¹³ Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,† ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς (καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο), ἵνα τινὰ καρπὸν‡ σχῶ καὶ§ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ¹⁴ Ἑλλήσιν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. ¹⁵ Οὕτως, τὸ κατ' ἐμέ, πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

Faith

¹⁶ Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ,* δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι (Ἰουδαίῳ τε πρῶτον, καὶ Ἑλληνι). ¹⁷ δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται, ἐκ πίστεως εἰς πίστιν· καθὼς γέγραπται· «Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.»

* **1:10** εὐδοθησομαι *rell* | εὐοδοθησομαι [18%] † **1:13** ἀγνοεῖν *rell* | ἀγνωεῖν [15%] ‡ **1:13** τινὰ καρπὸν **f**³⁵ **κ**A,B,C [92%] OC,RP,HE,CP,NU | 21 [8%] TR § **1:13** καὶ *rell* | — [10%] CP * **1:16** του χριστου **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | — **κ**A,B,C [3%] NU

Unrighteousness

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, 19 διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὁ γὰρ Θεὸς[†] αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. 20 Τὰ γὰρ ἄορατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασιν νοούμενα, καθορᾶται, ἢ τε ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοῦς ἀναπολογήτους· 21 διότι γνόντες[‡] τὸν Θεόν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν· ὁ ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνητος αὐτῶν καρδία. 22 Φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν, 23 καὶ ἠλλάξαντο* τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνης φθαρτοῦ ἀνθρώπου—καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἔρπετῶν.

24 Διὸ καὶ[†] παρέδωκεν αὐτοῦς ὁ Θεός, ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς[‡] 25 —οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ

† 1:19 γὰρ θεος f³⁵ [95%] OC,RP,HE,TR,CP | 21 κα,Β,С [5%] NU

‡ 1:21 γνόντες *rell* | γνωντες [25%] § 1:21 εὐχαρίστησαν f³⁵ B [80%] OC,RP,HE,TR,CP | ηυχारीστησαν κα,С [20%] NU

* 1:23 ἠλλαξαντο f³⁵ [26%] CP | ἠλλαξαν κα,Β,С [74%] OC,RP,HE,TR,NU † 1:24 καὶ f³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — κα,Β,С [2%] NU ‡ 1:24 εαυτοις f³⁵ [92%] RP,HE,TR,CP | αυτοις ϣ^{40v} κα,Β,С [5%] OC,NU | εαυτων [3%]

ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν Κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Depravity

²⁶ Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν· ²⁷ ὁμοίως § καὶ οἱ ἄρρενες, * ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν † τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἦν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

²⁸ Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, ‡ πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ³⁰ ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, § ἀνελεήμονας· ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ

§ **1:27** ὁμοίως f³⁵ C [23%] CP | 1 τε κB [70%] RP,HE,TR,NU | 1 δε A [7%] OC * **1:27** ἀρρενες f³⁵ κA,C [95.5%] RP,HE,TR,CP | ἀρενες [3%] | ἀρσενες B [1.5%] OC,NU † **1:27** ἐξεκαυθησαν f³⁵ [20%] CP | 1 εν κA,B,C [80%] OC,RP,HE,TR,NU ‡ **1:29** πορνεια f³⁵ [95%] OC,RP,HE,TR,CP | — (κA)B(C) [5%] NU (An easy case of homoioteleuton, or -arcton.) § **1:31** ἀσπονδους f³⁵ C [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B [2%] NU (An easy case of homoioteleuton, or -arcton.)

ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

2

Judgment

¹ Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε, πᾶς ὁ κρίνων, ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις, ὁ κρίνων. ² Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε, ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ* τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ; ⁴ Ἡ τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; ⁵ Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ † δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ⁷ τοῖς μὲν, καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν‡—ζωὴν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δέ, ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσιν μὲν§ τῇ ἀληθείᾳ (πειθομένοις

* **2:3** εκφευξη *rell* | εκφευξει [15%] † **2:5** και **f**³⁵ [93.5%] OC,RP,HE,CP | — **κA,B** [1.5%] TR,NU | της [5%] [OC is in small print] ‡ **2:7** ζητουσιν *rell* | επιζητουσι [2%] CP § **2:8** μεν **f**³⁵ A [99%] OC,RP,HE,TR,CP | — **κB** [1%] NU

δὲ τῇ ἀδικίᾳ)—θυμὸς καὶ ὀργή,* 9 θλιψίς καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε (πρώτου) καὶ Ἕλληρος· 10 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε (πρώτου) καὶ Ἕλληνι.

11 Οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία† παρὰ τῷ Θεῷ. 12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. 13 Οὐ γὰρ οἱ ἄκροαταὶ τοῦ‡ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ§ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ* νόμου δικαιωθήσονται 14 (ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ,† οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος· 15 οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων) 16 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.‡

To Jews

* 2:8 θυμος και οργη f³⁵ [97.5%] OC,RP,HE,TR,CP | 321 κ(A)B [2.5%] NU † 2:11 προσωποληψια *rell* | προσωποληψια κA,B [1%] NU | three other spellings ‡ 2:13 του f³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B [3%] NU § 2:13 τω f³⁵ κA [98%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — B [2%] * 2:13 του f³⁵ [95%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B [5%] NU † 2:14 ποιη f³⁵ [68.5%] OC,RP,HE,TR,CP | ποιει [25%] | ποιωσιν κA,B [1.5%] NU | ποιουσιν [5%] ‡ 2:16 ιησου χριστου f³⁵ A [99%] OC,RP,HE,TR,CP | 21 κB [1%] NU

Law

17 Ἴδε, § σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζη, καὶ ἐπαναπαύη τῷ* νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι† ἐν Θεῷ, 18 καὶ γινώσκεις τὸ Θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου· 19 πέποιθάς τε σεαυτὸν ὄδηγόν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 20 παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ. 21 Ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; 22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; Ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα, ἱεροσυλεῖς; 23 Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις; 24 «Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν,» καθὼς γέγραπται.

Circumcision

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσης,‡ ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾦς, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν. 26 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσης,§ οὐχὶ* ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; 27 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ

§ 2:17 ἰδε f³⁵ [85%] OC,RP,HE,TR | εἰ δε κA,B [12%] CP,NU | ἡ δε [3%] * 2:17 τω f³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B [2%] NU † 2:17 καυχασαι *rell* | καυχαση CP | καυχασε [7%] ‡ 2:25 πρασσης *rell* | πρασσεις [10%] | four other spellings § 2:26 φυλασσης *rell* | φυλασσει [10%] | two other spellings * 2:26 ουχι f³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | ουχ κB [2%] NU | — A | two other spellings and two long omissions [1%]

φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; ²⁸ Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερωῷ Ἰουδαῖος ἐστίν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερωῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας—ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι—οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ† Θεοῦ.

3

Advantage

¹ Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; ² Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν γὰρ* ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. ³ Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει;† ⁴ Μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης· καθὼς γέγραπται· «Ὅπως ἂν δικαιωθῆς‡ ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσης§ ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.»

A conundrum

⁵ Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ * ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; (Κατὰ ἄνθρωπον λέγω.) ⁶ Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς

† **2:29** του *rell* | — [2%] CP * **3:2** γαρ **f**³⁵ **KA** [95%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — B [5%] † **3:3** καταργησει *rell* | καταργηση [20%] | one other spelling ‡ **3:4** δικαιωθης *rell* | δικαιωθεις [22%] | δικαιοθης [2%] § **3:4** νικησης **f**³⁵ **B** [88%] RP,HE,TR,CP | νικησεις **KA** [12%] OC,NU * **3:5** ο *rell* | — [12%]

τὸν κόσμον; ⁷ Εἰ γὰρ† ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὼ ὡς ἀμαρτωλὸς κρίνομαι; ⁸ Καὶ μὴ (καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασὶν τινες) ἡμᾶς λέγειν ὅτι «Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ»—ὧν τὸ κρῖμα ἔνδικόν ἐστιν.

All are under sin

⁹ Τί οὖν; Προεχόμεθα; Οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας πάντας ὑφ' ἀμαρτίαν εἶναι. ¹⁰ Καθὼς γέγραπται‡ «Οὐκ ἔστιν δίκαιος, οὐδὲ εἷς. ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. ¹² Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν·§ οὐκ ἔστιν* ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν† ἕως ἐνός.» ¹³ «Τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ‡ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν.» «Ἴδὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν.» ¹⁴ «ὧν τὸ στόμα ἀραῆς καὶ πικρίας γέμει.» ¹⁵ «Ὄξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· ¹⁶ σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.» ¹⁸ «Οὐκ ἔστιν φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.»

† **3:7** γὰρ **f**³⁵ B [98%] OC,RP,HE,TR,CP | δε **KA** [2%] NU ‡ **3:10** γεγραπται **f**³⁵ [45%] CP | 1 οτι **KA,B** [55%] OC,RP,HE,TR,NU § **3:12** ηχρειωθησαν **f**³⁵ [94%] OC,RP,HE,TR,CP | ηχρεωθησαν **KA,B** [1%] NU | ηχρωθησαν [5%] * **3:12** εστιν **f**³⁵ **A,B** [99%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 ο κ [1%] NU † **3:12** ουκ εστιν **f**³⁵ **KA** (99.1%) OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — B (0.9%) ‡ **3:13** λαρυγξ *rell* | λαρυξ **A** [20%]

19 Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ.
 20 Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ,§ διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἀμαρτίας.

Righteousness by faith

21 Νυνὶ δέ, χωρὶς νόμου, δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, 22 δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας* τοὺς πιστεύοντας. Οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή· 23 πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 25 ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως† ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων, ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ· 26 πρὸς‡ ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.§

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου, τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ

§ 3:20 αὐτου *rell* | του θεου [10%] * 3:22 και επι παντας **f**³⁵ (93.4%) OC,RP,HE,TR,CP | — **ϕ**⁴⁰ **κ**A,B,C (6.6%) NU [easy homoioteleuton] † 3:25 δια της πιστεως **f**³⁵ B [96%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | 13 **κ**C [4%] | — A ‡ 3:26 προς **f**³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 την **κ**A,B,C [2%] NU § 3:26 ιησου *rell* | ιησουν [35%] CP | — [1%]

νόμου πίστεως. ²⁸ Λογιζόμεθα οὖν* πίστει δικαιοῦσθαι† ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. ²⁹ Ἡ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον;‡ Οὐχὶ δὲ§ καὶ ἐθνῶν; Ναί, καὶ ἐθνῶν, ³⁰ ἐπεὶπερ* εἷς ὁ Θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. ³¹ Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.†

4

Abraham

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ* τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι,† κατὰ σάρκα; ² Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα—ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν‡ Θεόν. ³ Τί γὰρ ἡ Γραφή λέγει; «Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.» ⁴ Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ§ ὀφείλημα. ⁵ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι

* **3:28** ουν **f**³⁵ B,C [93%] OC,RP,HE,TR,CP | γαρ **κA** [7%] NU
 † **3:28** πιστει δικαιοσθαι **f**³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | 21 **κA,B,C** [2%] NU ‡ **3:29** μονον *rell* | μονων **B** [15%] § **3:29** δε **f**³⁵ [94%] OC,RP,HE,TR,CP | — **κA,B,C** [6%] NU * **3:30** επειπερ **f**³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | ειπερ **κ(A)B,C** [2%] NU † **3:31** ιστωμεν **f**³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | ιστανομεν **κA,B,C** [1.5%] NU | six other variants [2.5%] * **4:1** αβρααμ **f**³⁵ [50%] | αβρααμ [50%] OC,RP,HE,TR,CP,NU (This statement will obtain wherever the name occurs.) † **4:1** αβρααμ τον πατερα ημων ευρηκεναι **f**³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | 512 προπατορα 4 **κA,C** [3.5%] NU | 12 προπατορα 4 **B** [0.5%] ‡ **4:2** τον **f**³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — **κA,B,C** [2%] NU § **4:4** κατα **f**³⁵ **κA,B,C** [97%] OC,RP,HE,CP,NU | 1 το [3%] TR

δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην.

⁶ Καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· ⁷ «Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν* αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν† αἱ ἀμαρτίαι. ⁸ Μακάριος ἀνὴρ ᾧ ‡ οὐδὲ μὴ λογισθῆται Κύριος ἀμαρτίαν.»

Before Circumcision

⁹ Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γὰρ ὅτι* ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην, ¹⁰ πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· ¹¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ† ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ‡ αὐτοῖς τὴν§ δικαιοσύνην, ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς—τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνου, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς

* **4:7** αφεθησαν *rell* | αφειθησαν [5%] CP | αφηθησαν [3%]
 † **4:7** επεκαλυφθησαν *rell* | απεκαλυφθησαν [10%] ‡ **4:8** ω
 f³⁵ A,C [97%] OC,RP,HE,TR,CP | ου xB [3%] NU § **4:8** ου *rell* |
 — [1%] CP * **4:9** οτι f³⁵ A,C [98.5%] OC,RP,HE,TR,CP | — xB
 [1.5%] NU † **4:11** τη *rell* | — [15%] ‡ **4:11** και f³⁵ C [95%]
 OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — xA,B [5%] § **4:11** την f³⁵ B,C [96%]
 OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — x [2%] | εις A [2%]

πίστεως τῆς ἐν ἀκροβυστία* τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

The promise

¹³ Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ, ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ† κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. ¹⁴ Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται, οὗ γὰρ‡ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. ¹⁶ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι—οὐ τῷ ἐκ§ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν. ¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι «Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά* σε»—κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν Θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ¹⁸ Ὅς παρ' ἐλπίδα, ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον· «Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου.» ¹⁹ Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει,

* **4:12** πιστεως της εν ακροβυστια **f**³⁵ [54%] | 123 τη 4 [40%] RP,HE,CP | 23 τη 41 [3%] OC,TR | 2341 A,B(C) [3%] NU | 234 κ † **4:13** του **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B,C [3%] NU ‡ **4:15** γαρ **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | δε κA,B,C [3%] NU § **4:16** εκ **f**³⁵ [20%] | 1 του κA,B,C [80%] OC,RP,HE,TR,CP,NU [OC is in small print] * **4:17** τεθεικα *rell* | τεθηκα [20%] | τεθικα κ

οὐ† κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἥδη‡
νενεκρωμένον (ἑκατονταέτης που ὑπάρχων),
καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς§ μήτρας Σάρρας. ²⁰ Εἰς
δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ
ἀπιστία· ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοῦς
δόξαν τῷ Θεῷ, ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ
ἐπήγγελται δυνατός ἐστίν καὶ ποιῆσαι ²² —
διὸ καὶ* ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

²³ Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι
ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς
μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν
ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,
²⁵ ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ
ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν† ἡμῶν.

To believers

5

Peace with God

¹ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην
ἔχωμεν* πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν
ἐσχήκαμεν, τῇ πίστει,† εἰς τὴν χάριν ταύτην
ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι

† 4:19 ου f³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B,C [3%] NU ‡ 4:19
ηδη f³⁵ A,C [99%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — B [1%] § 4:19 της
rell | — OC * 4:22 και f³⁵ κA,C [99%] OC,RP,HE,TR,CP[NU]
| — B [1%] † 4:25 δικαιοσιν rell | δικαιοσυνην [12%] |
δικεωσιν κ * 5:1 εχωμεν f³⁵ κA,B,C (43%) | εχομεν 0220
(57%) OC,RP,HE,TR,CP,NU † 5:2 τη πιστει f³⁵ (κ)C (95.9%)
OC,RP,HE,TR,CP[NU] | εν 12 A (2.7%) | — B,0220 (0.8%) | one
other variant (0.5%)

τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. ³ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις[‡] ὑπομονὴν κατεργάζεται. ⁴ ἡ δὲ ὑπομονή, δοκιμήν· ἡ δὲ δοκιμή, ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει,[§] ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

Reconciliation

⁶ Ἔτι γὰρ Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν,* κατὰ καιρόν, ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. ⁷ Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται (ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν), ⁸ συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. ⁹ Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ Εἰ γάρ, ἐχθροὶ ὄντες, κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον, καταλλαγέντες, σωθησόμεθα[†] ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

¹¹ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα[‡] ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Death vs Life

[‡] **5:3** η *rell* | — CP § **5:5** κατασχύνει *rell* | κατασχυνη [15%]

* **5:6** ασθενων **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 ετι κA,B,C [3%] NU † **5:10** σωθησομεθα *rell* | σωθησωμεθα [14%] ‡ **5:11** καυχωμεθα **f**³⁵ [38%] CP | καυχομεθα [1%] | καυχωμενοι κB,C [52%] OC,RP,HE,TR,NU | καυχομενοι [9%]

12 Διὰ τοῦτο, ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον ¹³ — ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν[§] κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου. ¹⁴ Ἀλλ' ^{*} ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέος,† καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ (ὅς ἐστὶν τύπος τοῦ μέλλοντος).

¹⁵ Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ‡ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου, Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. ¹⁶ Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δῶρημα· τὸ μὲν γὰρ κρῖμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν[§] διὰ τοῦ ἐνός, Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹⁸ Ἄρα οὖν, ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ

§ 5:13 εν *rell* | 1 τω [10%] CP * 5:14 αλλ *rell* | αλλα B [0.5%]

NU † 5:14 μωυσεος **f**³⁵ [30%] CP | μωυσεως κ [50%] OC,RP,NU | μωσεως A,B,C [20%] HF,TR ‡ 5:15 τω *rell* | το [15%] | — [5%]

§ 5:17 βασιλευσουσιν *rell* | βασιλευουσιν [17%]

δι' ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντα ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ¹⁹ Ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ Νόμος δὲ παρεισηλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπέρισσευσεν ἡ χάρις, ²¹ ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ* διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

6

Newness of life

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμενοῦμεν* τῇ ἁμαρτίᾳ ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν† ἐν αὐτῇ; ³ Ἦ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

* **5:21** βασιλευση **f**³⁵ κA,B,C [68%] OC,RP,HE,TR,CP,NU | βασιλευσει [32%] * **6:1** επιμενουμεν **f**³⁵ [60%] OC,TR,CP | επιμενομεν κ [19%] RP,HF | επιμενωμεν A,B,C [10%] NU | επιμεινωμεν [10%] | επιμεινομεν [1%] † **6:2** ζησομεν *rell* | ζησωμεν [15%]

⁵ Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν‡ ἄνθρωπος συνεσταυρώθη ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ— ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

⁸ Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζησομεν§ αὐτῷ, ⁹ εἰδότες ὅτι Χριστός, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει ¹⁰ —ὁ γὰρ ἀπέθανεν τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ Θεῷ. ¹¹ Οὕτως καὶ ὑμεῖς, λογιζεσθε* ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι† τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.‡

Down with sin!

¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ§ ¹³ —μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς* ἐκ νεκρῶν

‡ **6:6** ημων *rell* | υμων CP § **6:8** συζησομεν *rell* | συζησωμεν C [18%] | συνζησομεν κA,B [10%] * **6:11** λογιζεσθε *rell* | λογιζεσθαι A,B [13%] † **6:11** νεκρους μεν ειναι **f**³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | 312 κB,C [2%] [NU] | 12 A [2%] ‡ **6:11** τω κυριω ημων **f**³⁵ κC (96.5%) OC,RP,HE,TR,CP | — **p**⁴⁶ A,B (3.5%) NU § **6:12** αυτη εν ταις επιθυμιας αυτου **f**³⁵ (81.7%) OC,RP,HE,TR,CP | 52345 (2.2%) | 1234 αυτης (6.2%) | 1234 αυτων (0.5%) | 1234 (0.5%) | 345 κA,B,C (7.9%) NU | 1 **p**⁴⁶ (1%) * **6:13** ως **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | ωσει κA,B,C [3%] NU

ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ. ¹⁴ Ἀμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' † ὑπὸ χάριν.

Grace, not licence

¹⁵ Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν‡ ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλ' § ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. ¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ῶ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ῶ ὑπακούετε — ἦτοι ἀμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας, ὑπηκούσατε* δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασχῆς. ¹⁸ Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.

¹⁹ Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. Ὡσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἀγιασμόν. ²⁰ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. ²¹ Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² Νυνὶ δέ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν—τὸ δὲ τέλος ζωῆν αἰώνιον. ²³ Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς

† **6:14** ἀλλ *rell* | ἀλλα κB,C [1%] NU ‡ **6:15** αμαρτησομεν **f**³⁵ [61%] OC,RP,HE,TR,CP | αμαρτησωμεν κA,B,C [30%] NU | αμαρτισωμεν [4%] | long omission [5%] § **6:15** ἀλλ *rell* | ἀλλα κB,C [1%] NU * **6:17** υπηκουσατε *rell* | υπακουσετε CP

ἀμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ
ζωῆ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

7

More about law

¹ Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί (γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ), ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ; ² Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ, ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ Ἄρα οὖν, ζῶντος τοῦ ἀνδρός, μοιχαλὶς χρηματίσει* ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

⁴ Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς† ἐτέρῳ—τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι—ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ.

⁵ Ὅτε γὰρ ἤμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. ⁶ Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,‡ ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι Πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

Law and sin

* **7:3** χρηματίσει *rell* | χρηματίζει [15%] | χρηματήσει [8%]
| three further spellings † **7:4** υμας f³⁵ κA,B,C [86%]
OC,RP,HE,TR,NU | 1 ανδρι [14%] CP ‡ **7:6** κατειχομεθα *rell*
| κατηχομεθα [15%]

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; § Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνωσαν εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, «Οὐκ ἐπιθυμήσεις.» 8 Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς, κατειργάσατο* ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν.

Χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. 9 Ἐγὼ δὲ ἔζων, χωρὶς νόμου, ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,† ἐγὼ δὲ ἀπέθανον. 10 Καί, εὐρέθη μοι ἡ ἐντολή ἡ ‡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον. 11 Ἡ γὰρ ἁμαρτία, ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς, ἐξηπάτησέν με, καὶ δι' ἧς αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12 Ὡστε, ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολή ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

Indwelling sin

13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν* θάνατος; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ† ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν, ἐγὼ δὲ σαρκικός‡ εἶμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν 15 —ὃ γὰρ

§ 7:7 ερουμεν f³⁵ κα,Β,С [91%] OC,RP,HE,TR,NU | 1 οτι [9%] CP * 7:8 κατειργασατο rell | κατηργασατο B [20%] † 7:9 ανεζησεν rell | εζησεν CP ‡ 7:10 η rell | — [25%] § 7:11 δι rell | δια OC * 7:13 γεγονεν f³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | εγενετο κα,Β,С [3%] NU † 7:13 αλλα rell | αλλ C [30%] ‡ 7:14 σαρκικος f³⁵ [85%] OC,RP,HE,TR,CP | σαρκινος κα,Β,С [15%] NU [In the context, 'fleshy' (not 'physical') is correct.]

κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω
 τοῦτο πράσσω,§ ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ.*
 16 Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι
 τῷ νόμῳ ὅτι καλός. 17 Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ
 κατεργάζομαι αὐτό,† ἀλλ' ‡ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ
 ἁμαρτία. 18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί,
 τοῦτ' ἔστιν, ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ
 θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι
 τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω.§ 19 Οὐ γὰρ ὁ θέλω
 ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' * ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο
 πράσσω. 20 Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγὼ† τοῦτο
 ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ‡ ἡ
 οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21 Εὐρίσκω ἄρα τὸν
 νόμον, τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι
 ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. 22 Συνήδομαι γὰρ
 τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον,
 23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου,
 ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ
 αἰχμαλωτίζοντά με§ τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
 τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου.

24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με
 ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

§ 7:15 πράσσω *rell* | ποιῶ [13%] * 7:15 ποιῶ *rell* | πράσσω
 [13%] † 7:17 αὐτο *rell* | αὐτω [15%] ‡ 7:17 ἀλλ *rell* | ἀλλὰ
 B [1%] NU § 7:18 οὐχ εὐρίσκω **f**³⁵ (93.6%) OC,RP,HE,TR,CP
 | οὐ γινώσκω (2.5%) | οὐ κA,B,C (2.3%) NU | long omissions
 (1.5%) * 7:19 ἀλλ *rell* | ἀλλὰ κB [1%] NU † 7:20 ἐγὼ **f**³⁵
 κA [91%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — B,C [9%] ‡ 7:20 ἀλλ *rell* |
 ἀλλὰ κB [1%] NU § 7:23 με **f**³⁵ (A)C [72%] RP,TR | 1 ἐν κB
 [28%] OC,HE,CP,NU [OC is in small print]

25 Εὐχαριστῶ* τῷ Θεῷ—διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν, αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῖ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκί, νόμῳ ἁμαρτίας.

8

Deliverance

1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ Πνεῦμα,* 2 ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με† ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. 3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας· κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, 4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ Πνεῦμα.

Spirit vs flesh

5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ Πνεῦμα τὰ τοῦ Πνεύματος. 6 Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ Πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς

* 7:25 ευχαριστω f³⁵ κA [97%] OC,RP,HE,TR,CP | χαρις δε [2%] NU | χαρις B | η χαρις [1%] * 8:1 μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα f³⁵ (94%) OC,RP,HE,TR,CP | variations on the long form (0.8%) | 1234 A (2.5%) | — κB (2.3%) NU | two other readings (0.3%) † 8:2 με f³⁵ A,C [98%] OC,RP,HE,TR,CP | σε κB [1%] NU | three other variants [1%]

ἔχθρα εἰς Θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται. ⁸ Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ⁹ Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλ' ἐν Πνεύματι, εἴπερ Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἀμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ Εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ ἐγγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ Πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Sonship

¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ* ¹⁵ — οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς

‡ 8:9 ἀλλ *rell* | ἀλλα κB [1%] NU § 8:9 χριστου *rell* | θεου [18%] * 8:10 δι *f*³⁵ κ [81%] OC,TR | δια A,B,C [17%] RP,HE,CP,NU | δια την [2%] † 8:11 εγειραντος *f*³⁵ C [95%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 τον κA,B [5%] NU ‡ 8:11 τον χριστον *f*³⁵ (86.2%) OC,RP,HE,TR,CP | 1 κυριον (3.4%) | 2 B (2.2%) NU | 2 ιησουν (κA) (2.5%) | ιησουν 2 (C) (1.7%) | αυτον (0.8%) | four other variants (0.7%) | long omissions (2.5%) § 8:11 το ενοικουν ... πνευμα *f*³⁵ B (81.7%) OC,RP,HE,TR(CP) | του ενοικουντος ... πνευματος κA,C (17.6%) NU | two other variants (0.7%) * 8:14 εισιν υιοι θεου *f*³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | 231 κA,C [1.5%] NU | 213 B [0.5%]

φόβον, ἀλλ' † ἐλάβετε Πνεῦμα υἰοθεσίας ἐν ᾧ κρίζομεν, «Ἄββᾶ, ὁ Πατήρ.» ¹⁶ Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα Θεοῦ ¹⁷ —εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ (εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν).

Redemption of the body

¹⁸ Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ τῇ γὰρ ματαιότητι ἢ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἔκουσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ‡ ἐλπίδι ²¹ ὅτι καὶ αὐτὴ ἢ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. ²² Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἢ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. ²³ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοῖς* ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, † υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν, ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν

† 8:15 ἀλλ *rell* | ἀλλα *κA,B,C* [1%] *NU* ‡ 8:20 ἐπ *f³⁵ p²⁷A,C* [99%] *OC,RP,HE,TR,CP* | ἐφ *p⁴⁶κB* [1%] *NU* § 8:23 αὐτοὶ *rell* | 1 οὐ [10%] * 8:23 καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ *f³⁵* (90%) *OC,RP,HE,TR,CP* | 213 *p⁴⁶κA,C* (3%) *NU* | 132 (1.3%) | 13 B (2.3%) | 12 (2.5%) | 23 (0.3%) | 3 (0.5%) † 8:23 στεναζόμεν *rell* | συστεναζόμεν [1%] *CP*

ἐλπίς—ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ‡ ἐλπίζει; 25 Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι’ ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα* καθὼς δεῖ οὐκ οἶδαμεν. Ἀλλ’† αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν‡ στεναγμοῖς ἀλαλήτοις, 27 ὁ δὲ ἐρευνῶν§ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων.

Glory

28 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς* ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὓσιν. 29 Ὅτι οὓς προέγνω καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. 30 οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

‡ 8:24 τι και f³⁵ A,C [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 2 (κ) [0.5%] | — ϣ⁴⁶B,NU | 1 [2%] § 8:26 ταις ασθeneiaiς f³⁵ (93.5%) OC,RP,HE,TR,CP | τη ασθeneia κA,B,C (5.2%) NU | της 2 (0.8%) | two other variants (0.5%) * 8:26 προσευξομεθα f³⁵ [97%] OC,RP,HE,CP | προσευξωμεθα κA,B,C [3%] TR,NU † 8:26 αλλ rell | αλλα κ [25%] NU ‡ 8:26 υπερ ημων f³⁵ C [98%] OC,RP,HE,TR | — κA,B [2%] NU | 1 υμων CP § 8:27 ερευνων f³⁵ A(C) [99%] OC,RP,HE,TR,CP | εραυνων ϣ⁴⁶κB [1%] NU * 8:28 εις f³⁵ κA,B,C [73%] OC,RP,HE,TR,NU | 1 το [27%] CP

Summary to this point

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 32 Ὅς γε τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ'† ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; 33 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων. 34 Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς‡ ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ§ ἐγερθείς, ὃς καὶ* ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.

35 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; 36 (Καθὼς γέγραπται ὅτι «Ἐνεκά† σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.») 37 Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα,‡ 39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Israel

† 8:32 ἀλλ *rell* | ἀλλὰ \mathfrak{P}^{46} $\kappa\beta$ [1%] NU ‡ 8:34 χριστος \mathfrak{f}^{35} B [96%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 ἰησους $\kappa\alpha, \kappa$ [4%] [NU] § 8:34 και \mathfrak{f}^{35} \mathfrak{P}^{46} (87.8%) OC,RP,HE,TR,CP | — \mathfrak{P}^{27} ($\kappa\alpha$)B(C) (12.2%) NU * 8:34 και *rell* | — $\kappa\alpha, \kappa$ [25%] † 8:36 ενεκα \mathfrak{f}^{35} C [70%] OC,TR | ενεκεν $\kappa\alpha, \beta$ [30%] RP,HE,CP,NU ‡ 8:38 δυναμεις ουτε ενεστωτα ουτε μελλοντα \mathfrak{f}^{35} [95%] OC,RP,HE,TR,CP | 34521 (δυναμεις \mathfrak{P}^{46}) (\mathfrak{P}^{46}) $\kappa\alpha, \beta, \kappa$ [3%] NU | 123 [2%]

9

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῶ—οὐ ψεύδομαι·
 συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου
 ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ— 2 ὅτι λύπη μοί ἐστιν
 μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος* ὀδύνη τῇ καρδίᾳ
 μου. 3 Εὐχόμεν† γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι‡
 ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν
 συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, 4 οἵτινές εἰσιν
 Ἰσραηλῖται· ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ
 διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ
 αἱ ἐπαγγελίαι. 5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ
 Χριστός (τὸ κατὰ σάρκα), ὁ ὧν ἐπὶ πάντων,
 Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Children of promise

6 Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ
 Θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι
 Ἰσραήλ. 7 οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ,
 πάντες τέκνα· ἀλλ', «Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται
 σοι σπέρμα.» 8 Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα
 τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ
 τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα.
 9 Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· «Κατὰ τὸν
 καιρὸν τοῦτου ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα
 υἱός.»

* 9:2 ἀδιαλειπτος *rell* | ἀδιαληπτος [15%] | three further spellings p^{46} † 9:3 εὐχομην f^{35} [78%] RP,HE,CP | ηὐχομην p^{46} NA,B,C [22%] OC,TR,NU (Alternate spellings of the Imperfect = same meaning.) ‡ 9:3 αὐτος ἐγὼ ἀναθεμα εἶναι f^{35} C [98%] OC,RP,HE,TR,CP | 3412 p^{46} A,B [2%] NU | 4312 κ

10 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν
 11 (μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, § ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ* μένη, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος), 12 ἐρρέθη† αὐτῇ ὅτι «Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.» 13 Καθὼς γέγραπται· «Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαΐ‡ ἐμίσησα.»

It is pointless to fight God's Sovereignty!

14 Τί τοῦν ἐροῦμεν, μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; Μὴ γένοιτο. 15 Τῷ γὰρ Μωϋσῆ§,* λέγει· «Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω† ὃν ἂν οἰκτείρω.»‡ 16 Ἄρα οὔν, οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος § Θεοῦ. 17 Λέγει γὰρ ἡ Γραφή τῷ Φαραῶ ὅτι «Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι* ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελη† τὸ ὄνομά

§ 9:11 κακον f³⁵ p⁴⁶ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | φαυλον κA,B [3%] NU * 9:11 προθεσις του θεου f³⁵ p⁴⁶ κA,B [98%] RP,HE,CP,NU | 231 [2%] OC,TR † 9:12 ερρεθη f³⁵ p⁴⁶ κA,B [55%] OC,HE,CP,NU | ερρηθη [45%] RP,TR (Alternate spellings = same meaning.) ‡ 9:13 ἡσαυ f³⁵ [25%] | ἡσαυ [75%] OC,RP,HE,TR,CP,NU (κA,B,C are presumably ambiguous.) § 9:15 γαρ μωυση f³⁵ A [98%] OC,RP,HE,TR,CP | 21 p⁴⁶ κB [2%] NU * 9:15 μωυση f³⁵ [81%] OC,RP,HE | μωυσει p⁴⁶ κ [16%] CP,NU | μωση A,B [1%] TR | μωσει [2%] † 9:15 οικτειρησω *rell* | οικτηρησω κ [1%] NU | three further spellings [2%] ‡ 9:15 οικτειρω *rell* | οικτηρω κ,NU | two further spellings [1%] § 9:16 ελεουντος f³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | ελεωντος p⁴⁶ κA,B [2%] NU | three other variants [2%] * 9:17 ενδειξωμαι *rell* | ενδειξομαι [10%] † 9:17 διαγγελη *rell* | διαγγελει [15%] | three further spellings

μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ.» ¹⁸ Ἄρα οὖν, ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

¹⁹ Ἐρεῖς οὖν μοι, † «Τίς ἔτι μέμφεται; Τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν;»

²⁰ Μενουῦνγε, ὦ ἄνθρωπε,* σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, «Τί με ἐποίησας οὕτως;»

²¹ Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκευῶς, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;

²² Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ † τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευὴ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, ²⁴ οὐς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; ²⁵ Ὡς καὶ ἐν τῷ Ἰσηὲ † λέγει· «Καλέσω τὸν οὐ <λαόν μου> λαόν μου, καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην <ἠγαπημένην.»» ²⁶ «Καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη ἡ αὐτοῖς, <Οὐ λαός μου ὑμεῖς,> ἐκεῖ κληθήσονται

† **9:19** ουν μοι f³⁵ [91%] OC,RP,HE,TR,CP | 21 ϣ⁴⁶ κA,B [9%] NU

§ **9:19** τι f³⁵ κA [99%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 ουν ϣ⁴⁶ B [1%] [NU]

* **9:20** μενουυγε ω ανθρωπε f³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | 231 κA [1%] NU | 23 ϣ⁴⁶ [1%] | 23 μενουυ B † **9:23** γνωριση rell | γνωρισει [14%] | four further spellings † **9:25** ωσηε f³⁵ [89%] TR | ωσηε [5%] OC,RP,HE,CP,NU | ωσιε [6%] § **9:26** ερρηθη f³⁵ [47%] OC,HE,CP,NU | ερρηθη κA,B,C [50%] RP,TR | ερηθη [3%]

υιοὶ Θεοῦ ζῶντος.» ²⁷ Ἡσαΐας* δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· «Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα† σωθήσεται· ²⁸ λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον‡ ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.» ²⁹ Καὶ§ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας· «Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν* ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν.»†

Their present condition

³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη, τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· ³¹ Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης‡ οὐκ ἔφθασεν. ³² Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου.§ Προσέκοψαν γὰρ* τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος· ³³ καθὼς γέγραπται· «Ἴδου†

* **9:27** ἡσαΐας **f**³⁵ [95%] OC,TR,CP | ἡσαΐας [5%] RP,HE,NU (This statement obtains for all subsequent occurrences of the name.)
 † **9:27** καταλειμμα **f**³⁵ (**ϕ**⁴⁶) (98%) OC,RP,HE,TR,CP | υπολειμμα (κ)A(B) (1%) NU | εγκαταλειμμα (1%) ‡ **9:28** εν δικαιοσυνη οτι λογον συντετμημενον **f**³⁵ (95.6%) OC,RP,HE,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶κA,B (2.7%) NU | three other variants (1.7%) § **9:29** και *rell* | — [1%] CP * **9:29** εγκατελιπεν *rell* | εγκατελειπεν (**ϕ**⁴⁶)A [14%] | one other variant † **9:29** ωμοιωθημεν *rell* | ομοιωθημεν **ϕ**⁴⁶A [14%] ‡ **9:31** δικαιοσυνης **f**³⁵ [95%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B [5%] NU § **9:32** νομου **f**³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B [2%] NU * **9:32** γαρ **f**³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶κA,B [2%] NU † **9:33** ιδου *rell* | 1 εγω CP

τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ πᾶς‡ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυθήσεται.»

10

Israel needs salvation

¹ Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις ἡ * πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστίν† εἰς σωτηρίαν. ² Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ³ Ἄγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην‡ ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.

How to be saved

⁴ Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι ⁵ — Μωσῆς§ γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ* νόμου, ὅτι «Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.» ⁶ Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· «Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, <Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;>» (τοῦτ' ἐστίν, Χριστὸν καταγαγεῖν) ⁷ «ἢ, <Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;>» (τοῦτ' ἐστίν, Χριστὸν ἐκ νεκρῶν

‡ **9:33** πας **f**³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — **κ**A,B [2%] NU * **10:1** η **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶**κ**A,B [3%] NU † **10:1** του ισραηλ εστιν **f**³⁵ [95%] OC,RP,HE,TR(CP) | αυτων **ϕ**⁴⁶**κ**A,B [3%] NU | αυτων 3 [2%] ‡ **10:3** δικαιοσυνην **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶**κ** (95.3%) OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — A,B (3.7%) | long omissions (1%) § **10:5** μωσης **f**³⁵ A [30%] TR | μωσης **ϕ**⁴⁶**κ**B [70%] OC,RP,HE,CP,NU * **10:5** του **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ [99%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — **κ**A,B [1%]

ἀναγαγεῖν). ⁸ Ἀλλὰ τί λέγει; «Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου» (τοῦτ' ἐστιν, τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν). ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης ἐν τῷ στόματί σου, «Κύριον Ἰησοῦν,» καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν† ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. ¹⁰ Καρδία γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. ¹¹ Λέγει γὰρ ἡ Γραφή‡ «Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυθηθήσεται». ¹² οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου, ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλούμενους αὐτόν. ¹³ «Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται.»

The message is necessary

¹⁴ Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται§ εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν* οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν† χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ Πῶς δὲ κηρύξουσιν‡ ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται· «Ὡς ὠραῖοι

† **10:9** αυτον ηγειρεν *rell* | 21 [14%] ‡ **10:11** γραφη **f**³⁵ *κα,Β* [99%] *OC,RP,HE,TR,NU* | 1 οτι [1%] *CP* § **10:14** επικαλεσονται **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ [98%] *OC,RP,HE,TR,CP* | επικαλεσωνται *κα,Β* [2%] *NU* * **10:14** πιστευσουσιν **f**³⁵ *A* [88%] *OC,RP,HE,TR,CP* | πιστευσωσιν **ϕ**⁴⁶ *κΒ* [7%] *NU* | πιστευουσιν [5%] † **10:14** ακουσουσιν **f**³⁵ [75%] *OC,RP,HE,TR,CP* | ακουσωσιν *A,Β* [20%] *NU* | ακουσονται *κ* [5%] | ακουσωνται **ϕ**⁴⁶ ‡ **10:15** κηρυξουσιν **f**³⁵ [83%] *OC,RP,HE,TR,CP* | κηρυξωσιν **ϕ**⁴⁶ *κα,Β* [17%] *NU*

οὶ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, § τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ* ἀγαθά.» ¹⁶ (Ἄλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει· «Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;») ¹⁷ Ἄρα† ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ.‡

A rebellious people

¹⁸ Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε· «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.» ¹⁹ Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ; § Πρῶτος Μωσῆς* λέγει· «Ἐγὼ παραζηλώσω† ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,‡ ἐπὶ § ἔθνει ἀσυνέτω παροργιῶ ὑμᾶς.» ²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· «Εὐρέθη* τοῖς ἐμὲ μὴ† ζητοῦσιν· ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.» ²¹ Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· «Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.»

§ **10:15** των ευαγγελιζομενων ειρηνην **f**³⁵ (89.5%) OC,RP,HE,TR,CP | — **p**⁴⁶ **κ**A,B,C (10.5%) NU [easy homoioteleuton]
 * **10:15** τα **f**³⁵ **p**⁴⁶ **κ** [96%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — A,B,C [4%]
 † **10:17** αρα *rell* | 1 ουν [10%] ‡ **10:17** θεου **f**³⁵ A [98%] OC,RP,HE,TR,CP | χριστου **p**⁴⁶ **κ**B,C [2%] NU § **10:19** ουκ εγνω ισραηλ **f**³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | 312 **p**⁴⁶ **κ**A,B,C [4%] NU * **10:19** μωσης **f**³⁵ A [20%] TR | μωυσης **p**⁴⁶ **κ**B,C [80%] OC,RP,HE,CP,NU † **10:19** παραζηλωσω *rell* | παραζηλω [3%] CP ‡ **10:19** εθνει *rell* | εθνη [18%] | εθνη **κ** § **10:19** επι **f**³⁵ [92%] OC,RP,HE,TR,CP | επι **κ**A,B,C [8%] NU * **10:20** ευρεθη **f**³⁵ **κ**A,C [99%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 εν **p**⁴⁶ B [1%] [NU] † **10:20** μη *rell* | — [10%]

11

The remnant

¹ Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.*

² Οὐκ ἀπόσωτο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἦ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ† τί λέγει ἡ Γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ λέγων·‡ ³ «Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου.»

⁴ Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; «Κατέλιπον* ἐμαυτῷ ἐπτακισχιλίους ἄνδρας οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.» ⁵ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν.

⁶ Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον.†

⁷ Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τούτου‡ οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ

* **11:1** βενιαμιν *rell* | βενιαμην [15%] βενιαμειν \mathfrak{P}^{46} $\kappa\alpha, C$ [2%]
 † **11:2** ἡλια \mathbf{f}^{35} [80%] *OC,RP,HE,CP,NU* | ἡλια [20%] *TR* ‡ **11:2**
 λεγων \mathbf{f}^{35} \times [97%] *OC,RP,HE,TR,CP* | — *A,B,C* [3%] *NU* § **11:3**
 και \mathbf{f}^{35} [97%] *OC,RP,HE,TR,CP* | — *κA,B,C* [3%] *NU* * **11:4**
 κατελιπον \mathbf{f}^{35} κB [86%] *OC,RP,HE,TR,CP,NU* | κατελειπον \mathfrak{P}^{46} *A,C*
 [14%] † **11:6** ει δε εξ εργαων ουκετι εστιν χαρις επει το εργον
 ουκετι εστιν εργον \mathbf{f}^{35} (91.4%) *OC,RP,HE,TR,CP* | 1-5,7-12, 7 *B*
 (0.7%) | 1-7 (1%) | 8-13 (2.5%) | 1-6,13 (0.5%) | — \mathfrak{P}^{46} $\kappa\alpha, C$ (3.5%)
NU | one other variant (0.3%) ‡ **11:7** τουτου \mathbf{f}^{35} [32%] *TR*
 | τουτο (\mathfrak{P}^{46}) $\kappa\alpha, B, C$ [68%] *OC,RP,HE,CP,NU* (The verb normally
 takes the genitive.)

λοιποὶ ἐπωρώθησαν. ⁸ Καθὼς γέγραπται· «Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὤτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.» ⁹ Καὶ Δαυὶδ λέγει· «Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς. ¹⁰ Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.»§

The restoration

¹¹ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο· ἀλλά, τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία* τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. ¹² Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσω μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

¹³ Ὑμῖν γὰρ† λέγω τοῖς ἔθνεσιν (ἐφ' ὅσον‡ μέν§ εἶμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω), ¹⁴ εἶ πως* παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ Εἰ† γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις‡ εἰ μὴ

§ 11:10 συγκαμψον *rell* | συγκαψον [20%] CP | συνκαμψον ϕ⁴⁶κΒ [2%] * 11:11 σωτηρια *rell* | σοτηρια CP † 11:13 γαρ **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | δε κΑ,Β [3%] NU | ουν C ‡ 11:13 Εφ' ὅσον [70%] OC,RP,HE,TR,NU | εφόσον **f**³⁵ [30%] CP (for the record; the scribes were just saving ink.) § 11:13 μεν **f**³⁵ [93%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 ουν ϕ⁴⁶κΑ,Β,С [2%] NU | — [5%] * 11:14 ει πως *rell* | ειπω [3%] CP † 11:15 ει *rell* | η [12%] ‡ 11:15 προσληψις *rell* | προσλημψις ϕ⁴⁶κΑ,Β [1%] NU | προληψις C | four further spellings

ζωὴ ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰς ἡ ρίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

Grafted olive branches

¹⁷ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δέ, ἀγριέλαιος ὢν, ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ* τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, ¹⁸ μὴ κατακαυθῶ τῶν κλάδων (εἰ δὲ κατακαυθᾶσαι — οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, ἀλλ'† ἡ ρίζα σέ). ¹⁹ Ἐρεῖς οὖν, «Ἐξεκλάσθησαν‡ κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.»§ ²⁰ Καλῶς. Τῇ ἀπιστίᾳ* ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,† ἀλλὰ φοβοῦ. ²¹ Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μὴ πως‡ οὐδὲ σοῦ φείσεται.§ ²² Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν.*

§ **11:16** εἰ *rell* | — **¶**⁴⁶ [10%] * **11:17** τῆς ριζης και **f**³⁵ A [95%] OC,RP,HE,TR,CP | 12 κB,C [4%] NU | — **¶**⁴⁶ [1%]
 † **11:18** ἀλλ *rell* | ἀλλα κB [1%] NU ‡ **11:19** ἐξεκλασθησαν **f**³⁵ **¶**⁴⁶ κA,B,C [87%] RP,HE,CP,NU | 1 οἱ [13%] OC,TR [OC is in small print] § **11:19** ἐγκεντρισθω *rell* | ἐνκεντρισθω **¶**⁴⁶ κA,B [12%] * **11:20** ἀπιστια *rell* | ἀπισθεια A [14%]
 † **11:20** ὑψηλοφρονει **f**³⁵ C [99%] OC,RP,HE,TR,CP | ὑψηλα φρονει **¶**⁴⁶ κA,B [1%] NU ‡ **11:21** μὴ πως **f**³⁵ **¶**⁴⁶ [98%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — κA,B,C [2%] § **11:21** φεισεται **f**³⁵ **¶**⁴⁶(κ)A,B,C [95%] OC,RP,HE,CP,NU | φεισηται [5%] TR * **11:22** ἀποτομιαν **f**³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | ἀποτομια **¶**⁴⁶ κA,B,C [2%] NU

ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,† ἐὰν ἐπιμείνης‡
 τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήση.
 23 Καὶ ἐκεῖνοι§ δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν* τῇ
 ἀπιστίᾳ,† ἐγκεντρισθήσονται, δυνατὸς γὰρ
 ὁ Θεὸς ἐστίν‡ πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς.
 24 Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης
 ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης
 εἰς καλλιέλαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ
 φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

Hardenig

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ
 μυστήριον τοῦτο (ἵνα μὴ ἦτε παρ' § ἐαυτοῖς
 φρόνιμοι)* ὅτι πώρως ἀπὸ μέρους τῷ
 Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν
 ἐθνῶν εἰσέλθη. 26 Καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ
 σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· «Ἦξει ἐκ Σιών
 ὁ Ῥυόμενος, καὶ† ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ
 Ἰακώβ· 27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,
 ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.»

† 11:22 χρηστοτητα f³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | χρηστοτης
 θεου p⁴⁶(κ)A,B,C [2%] NU ‡ 11:22 επιμεινης f³⁵ A,C [96%]
 OC,RP,HE,TR,CP | επιμεινης κB [3%] NU | επιμεινης C | two other
 spellings [1%] § 11:23 και εκεινοι f³⁵ [87%] OC,RP,HE,TR,CP |
 κακεινοι κA,B,C [13%] NU * 11:23 επιμεινωσιν f³⁵ C [97%]
 OC,RP,HE,TR,CP | επιμεινωσιν κB [2%] NU | επιμεινωσιν A | two
 other spellings [1%] † 11:23 απιστια *rell* | απισθεια A [10%]
 ‡ 11:23 ο θεος εστιν f³⁵ [65%] OC,RP,CP | 312 κA,B,C [35%]
 HE,TR,NU § 11:25 παρ f³⁵ κC [98%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | εν
 A,B [0.5%] | — p⁴⁶ [1.5%] * 11:25 φρονιμοι *rell* | φρονημοι
 [18%] † 11:26 και f³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | — p⁴⁶ κA,B,C
 [3%] NU

28 Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. 29 Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ. 30 Ὡσπερ γὰρ καὶ ἡμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ,* 31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἔλεει ἵνα καὶ αὐτοὶ † ἐλεηθῶσιν. 32 Συνέκλεισεν γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπίθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσει.

Doxology

33 Ὁ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ. Ὡς ἀνεξερεύνητα ‡ τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. 34 «Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;» 35 ἢ «Τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ;» 36 Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

The will of God

12

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ

‡ **11:30** καὶ **f**³⁵ [94%] OC,RP,HE,TR,CP | — **p**⁴⁶_{A,B,C} [6%] NU | omit whole verse **κ** § **11:30** ὑμεῖς ποτε **f**³⁵ **p**⁴⁶_{κB,C} [95%] OC,RP,HE,TR,NU | 21 A | 2 καὶ 1 [5%] CP * **11:30** ἀπειθεια *rell* | ἀπειθεια B [8%] CP † **11:31** αὐτοὶ **f**³⁵ **p**⁴⁶_A [98%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 νυν **κ**B [1%] [NU] | 1 ὑστερον [1%] ‡ **11:33** ἀνεξερεύνητα **f**³⁵ [99%] OC,RP,HE,TR,CP | ἀνεξεραυνητα **κ**A,B [1%] NU

Θεῶ — τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. ² Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε* τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ, μεταμορφοῦσθε† τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν‡ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

Be sensible

³ Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος§ τῆς δοθείσης* μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. ⁴ Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ† ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξι, ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ ‡ δὲ καθ' εἷς§ ἀλλήλων μέλη. ⁶ Ἐχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν* ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· ⁷ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς,

* **12:2** συσχηματίζεσθε **f**³⁵ (**ϣ**⁴⁶_{κΒ}) [65%] HE,TR,NU | συσχηματίζεσθαι A [35%] OC,RP,CP † **12:2** μεταμορφοῦσθε **f**³⁵ **ϣ**⁴⁶_B [65%] HE,TR,NU | μεταμορφοῦσθαι κA [35%] OC,RP,CP ‡ **12:2** ὑμων **f**³⁵ κ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — **ϣ**⁴⁶_{A,B} [2%] NU § **12:3** χάριτος **f**³⁵ **ϣ**⁴⁶_{κA,B,C} [75%] OC,RP,HE,TR,CP,NU | 1 του θεου [25%] * **12:3** δοθεισης *rell* | δοθησης [13%] | six further spellings κ [5%] † **12:4** μελη πολλα **f**³⁵ A [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 21 **ϣ**⁴⁶_{κΒ} [3%] NU ‡ **12:5** ο **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | το **ϣ**⁴⁶_{κA,B} [3%] NU § **12:5** καθ' εἷς [30%] OC,RP,HE,TR,NU | καθεὶς **f**³⁵ [70%] CP (Since there is no ambiguity, they were just saving ink.) * **12:6** δοθεισαν *rell* | δοθησαν [13%] | two further spellings κ [1%]

ἐν ἀπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.

Behave!

⁹ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος· ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν· κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες τῷ Κυρίῳ† δουλεύοντες· ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· ¹³ ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.

¹⁴ Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς·‡ εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ§ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες—μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. ¹⁷ Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. ¹⁸ Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.

¹⁹ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· «Ἐμοὶ ἐκδίκησις· ἐγὼ ἀνταποδώσω,» λέγει Κύριος. ²⁰ «Ἐὰν οὖν* πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε

† **12:11** κυριω *rell* | καιρω [1%] TR ‡ **12:14** υμας **f**³⁵ *NA* [97%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — **ϕ**⁴⁶B [3%] § **12:15** και **f**³⁵ A [97%] OC,RP,HE,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶AB [3%] NU * **12:20** εαν ουν **f**³⁵ (87.4%) OC,RP,HE,TR,CP | 1 **ϕ**⁴⁶ (6.2%) | αλλα 1 A,B (1%) NU | αλλ 1 κ (5.1%) | αλλ 12 (0.3%)

αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.» ²¹ Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13

Submit

¹ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποταστέσθω, οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ* Θεοῦ, αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι† ὑπὸ τοῦ‡ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ² Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθεστήκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρῖμα λήψονται. § ³ Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀλλὰ τῶν κακῶν.* Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν, τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· ⁴ Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς,† φοβοῦ, οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν‡ τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι,§ οὐ μόνον διὰ

* **13:1** υπο **f**³⁵ **κ**_{A,B} [87%] **OC,RP,HE,CP,NU** | απο [13%] **TR**
† **13:1** εξουσαι **f**³⁵ [97%] **OC,RP,HE,TR,CP** | — **κ**_{A,B} [3%] **NU**
‡ **13:1** του **f**³⁵ [80%] **OC,RP,HE,TR,CP** | — **κ**_{A,B} [20%] **NU** [OC is in small print] § **13:2** ληψονται *rell* | λημψονται **ϕ**⁴⁶**κ**_{A,B} [2%] **NU** * **13:3** των αγαθων εργαων αλλα των κακων **f**³⁵ (95.6%) **OC,RP,HE,TR,CP** | τω αγαθω εργαω 4 τω κακω **ϕ**⁴⁶**κ**_{A,B} (3.5%) **NU** | 123 (0.8%) † **13:4** ποιης *rell* | ποιεις [30%] ‡ **13:4** εκδικος εις οργην **f**³⁵ (**ϕ**⁴⁶)**A,B** [63%] **RP,HE,TR,CP,NU** | 231 **κ** [37%] **OC** § **13:5** υποτασσεσθαι *rell* | υποτασσεσθε [6%] | υποτασσεσθε **ϕ**⁴⁶**CP** | υποτασσεσθαι [3%]

τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. ⁶ Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε, λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ⁷ Ἀπόδοτε οὖν* πᾶσιν τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

Love

⁸ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους,† ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. ⁹ Τὸ γάρ—«Οὐ μοιχεύσεις,» «Οὐ φονεύσεις,» «Οὐ κλέψεις,» «Οὐ ψευδομαρτυρήσεις,»‡ «Οὐκ ἐπιθυμήσεις,» καὶ εἴ τις ἕτερα ἐντολή—ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ§ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ* «Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.»† ¹⁰ Ἡ ἀγάπη τῷ‡ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται·§ πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Put on Christ

¹¹ Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη* ἐξ ὑπνου ἐγερθῆναι, νῦν

* **13:7** ουν f³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — ϣ⁴⁶ κA,B [2%] NU
 † **13:8** αγαπαν αλληλους f³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | 21 ϣ⁴⁶ κA,B [4%] NU ‡ **13:9** ου ψευδομαρτυρησεις f³⁵ (κ) [67%] TR | — ϣ⁴⁶ A,B [33%] OC,RP,HE,CP,NU § **13:9** τουτω τω λογω f³⁵ A [96%] OC,RP,HE,TR,CP | 231 ϣ⁴⁶ κB [4%] NU * **13:9** εν τω f³⁵ κA [99%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — ϣ⁴⁶ B [1%] † **13:9** σεαυτον f³⁵ ϣ⁴⁶ κA,B [45%] OC,RP,HE,CP,NU | εαυτον [55%] TR ‡ **13:10** τω rell | του [1%] CP | το [7%] § **13:10** ουκ εργαζεται f³⁵ ϣ⁴⁶ κA,B,C [81%] OC,RP,HE,TR,NU | ου κατεργαζεται [14%] CP | 1 κατεργαζεται [5%] * **13:11** ημας ηδη f³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | 2 υμας κ(A)B,C [2%] NU | 21 ϣ⁴⁶ [2%]

γὰρ† ἐγγύτερον ἡμῶν ἢ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹² Ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα‡ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. ¹⁴ Ἀλλ' ὁ ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιῆσθε,* εἰς ἐπιθυμίας.

14

The law of liberty

¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.* ² Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενεῖτω, καὶ ὁ μὴ† ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν‡ προσελάβετο. ⁴ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἡ

† **13:11** γὰρ *rell* | — [5%] CP ‡ **13:12** καὶ ἐνδυσώμεθα **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 2 δε A,B,C [2%] [NU] | 2 κ [0.5%] | 2 σου **ϕ**⁴⁶ § **13:14** ἀλλ *rell* | ἀλλὰ **ϕ**⁴⁶ AB [1%] NU * **13:14** ποιῆσθε *rell* | ποιήσθε [1%] CP | ποιῆσθαι κA [11%] | ποιῆσθαι [1%] * **14:1** διαλογισμῶν *rell* | λογισμῶν [15%] † **14:3** καὶ ὁ μὴ **f**³⁵ (95.6%) OC,RP,HE,TR,CP | 2 δε 3 **ϕ**⁴⁶ κA,B,C,048 (2%) NU | 12 (1.2%) | four other variants (1.2%) ‡ **14:3** αὐτὸν *rell* | αὐτῶν CP

πίπτει. Σταθήσεται δέ, δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς* στήσαι αὐτόν.

⁵ Ὅς μὲν† κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν· ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῖ πληροφορεῖσθω. ⁶ Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ.‡ Καὶ ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ. ⁷ Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ⁸ Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,* τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν.† Ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,‡ τοῦ Κυρίου ἐσμέν. ⁹ Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἄπέθανεν καὶ ἀνέστη,* καὶ ἔζησεν,† ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

§ 14:4 δυνατος γαρ εστιν f³⁵ (92.7%) OC,RP,HE,TR,CP | δυνατει 2 κA,B,C (1.2%) NU | 12 ρ⁴⁶ (5.7%) | two other variants (0.3%)

* 14:4 θεος f³⁵ 048 [98%] OC,RP,HE,TR,CP | κυριος ρ⁴⁶ κA,B,C [2%] NU † 14:5 μεν f³⁵ ρ⁴⁶B [98%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 γαρ κA [2%] [NU] ‡ 14:6 και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει f³⁵ (95.4%) OC,RP,HE,TR,CP | — ρ⁴⁶ κA,B,C,048 (4.6%) NU [an easy case of homoioteleuton] § 14:6 και f³⁵ κA,B,C [99%] OC,RP,HE,CP,NU | — ρ⁴⁶ [1%] TR * 14:8 αποθνησκωμεν f³⁵ κB [67%] OC,RP,HE,TR,CP,NU | αποθανωμεν C [30%] | αποθνησκομεν A [3%] † 14:8 αποθνησκομεν f³⁵ A,B [77%] OC,RP,HE,TR,CP,NU | αποθνησκωμεν κC [23%] ‡ 14:8 αποθνησκωμεν f³⁵ κB,C [88%] OC,RP,HE,TR,CP,NU | αποθνησκομεν A [12%] § 14:9 και f³⁵ [92%] OC,RP,HE,TR,CP | — κB,C [8%] NU * 14:9 και ανεστη f³⁵ [98%] OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B,C [2%] NU † 14:9 εζησεν f³⁵ κA,B,C [98%] OC,RP,HE,CP,NU | ανεζησεν [2%] TR

The judgment Seat of Christ

10 Σὺ δέ, τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἦ καὶ σύ, τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ Βήματι τοῦ Χριστοῦ.‡ 11 Γέγραπται γάρ· « <Ζῶ ἐγώ,> λέγει Κύριος, <ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,§ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ.>» 12 Ἄρα οὖν,* ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ.† 13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον· τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ ‡ σκάνδαλον.

14 Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ§ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' αὐτοῦ* (εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν), 15 εἰ δὲ† διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρῶματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε‡ ὑπὲρ οὔ Χριστὸς ἀπέθανεν. 16 Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· 17 οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ

‡ 14:10 χριστου f³⁵ 048 (96.5%) OC,RP,HE,TR,CP | θεου κA,B,C (2.4%) NU | three other variants (1.2%) § 14:11 γονυ *rell* | 1 επουρανιων και επιγειων και καταχθονιων CP * 14:12 ουν f³⁵ κA,C [98%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — B [2%] † 14:12 τω θεω f³⁵ κA,C [99%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — B [1%] ‡ 14:13 η *rell* | εις [24%] | ει [2%] § 14:14 κυριω f³⁵ κA,B,C [79%] OC,RP,HE,TR,NU | χριστω [21%] CP * 14:14 αυτου f³⁵ A,C [93%] OC,RP,HE,CP | εαυτου κB [7%] TR,NU † 14:15 δε f³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | γαρ κA,B,C [4%] NU ‡ 14:15 απολλυε *rell* | απολυε [10%]

χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. 18 Ὁ γὰρ ἐν τούτοις[§] δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

19 Ἄρα οὖν, τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 Μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίουσι. 21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ.*

22 Σὺ πίστιν[†] ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν[‡] ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. 23 Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγη, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν.

Doxology

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 25 φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε Γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος 26 —μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ

§ 14:18 τουτοις f³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | τουτω κA,B,C [3%] NU * 14:21 προσκοπτει η σκανδαλιζεται η ασθενει f³⁵ p⁴⁶B (88.4%) OC,RP,HE,TR,CP | 1 A,C,048 (1.8%) NU | 32145 (8.7%) | five other variants κ (1%) † 14:22 πιστιν f³⁵ [99%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 ην κA,B,C [1%] [NU] ‡ 14:22 σεαυτον *rell* | σαυτον [5%] TR

Ἰησοῦ Χριστοῦ—ὧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας,
 Ἀμήν. §

15

Summary

¹ Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² Ἐκαστος* ἡμῶν† τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. ³ Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρесе· ἀλλά, καθὼς γέγραπται· «Οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέπεσον‡ ἐπ' ἐμέ.» ⁴ Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, § ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ* τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.† ⁵ Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Glorify

§ **14:26** verses 24-26 **f**³⁵ A (94.8%) OC,RP,HF | — **ϕ**⁴⁶ **κ**B,C,048 (5.2%) TR,CP,NU (The MSS that omit here supply the verses later: **ϕ**⁴⁶ after 15:33; **κ**A,B,C [NU] after 16:23 [A repeats]; CP,TR after 16:24.) * **15:2** εκαστος *rell* | 1 γαρ TR † **15:2** ημων **f**³⁵ **κ**A,B,C [78%] OC,RP,HE,TR,NU | υμων [22%] CP ‡ **15:3** επεπεσον *rell* | επεπεσαν **κ**A,B,C [12%] NU § **15:4** προεγραφη **f**³⁵ A [98%] OC,RP,HE,TR,CP | εγραφη **κ**B,C [2%] NU * **15:4** και **f**³⁵ [56%] OC,TR | 1 δια **κ**A,B,C [44%] RP,HE,CP,NU † **15:4** εχωμεν *rell* | εχομεν [13%]

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς,‡ εἰς δόξαν§ Θεοῦ. 8 Λέγω δὲ* Χριστὸν Ἰησοῦν† διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν Θεόν, καθὼς γέγραπται· «Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν, Κύριε,‡ καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.» 10 Καὶ πάλιν λέγει· «Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.» 11 Καὶ πάλιν· «Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, πάντα τὰ ἔθνη,§ καὶ ἐπαινέσατε* αὐτόν, πάντες οἱ λαοί.» 12 Καὶ πάλιν, Ἡσαΐας† λέγει· «Ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.» 13 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου.

Paul's mission

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί

‡ 15:7 ἡμας **f**³⁵ B [62%] TR | υμας **κ**A,C [38%] OC,RP,HE,CP,NU
 § 15:7 δοξαν **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 του **κ**A,B,C [3%] NU
 * 15:8 δε **f**³⁵ [85%] OC,RP,HE,TR,CP | γαρ **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,C [15%] NU
 † 15:8 χριστον ιησουν **f**³⁵ [88%] OC,RP,HE,CP | 1 **κ**A,B,C [4%] NU | 21 [6%] TR | 2 [2%] ‡ 15:9 κυριε **f**³⁵ [27%] OC,CP | — **κ**A,B,C [73%] RP,HE,TR,NU § 15:11 τον κυριον παντα τα εθνη **f**³⁵ C [95%] OC,RP,HE,TR,CP | 34512 **ϕ**^{46v} **κ**A,B [3%] NU | 12 [2%] * 15:11 επαινεσατε **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | επαινεσατωσαν **ϕ**⁴⁶ **κ**(A)B,C [3%] NU † 15:12 ησαιας **f**³⁵ [90%] OC,TR | ησαιας [10%] RP,HE,CP,NU

ἐστε ἀγαθωσύνης,‡ πεπληρωμένοι πάσης§ γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἄλλους* νουθετεῖν.
 15 Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί,† ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
 16 εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ‡ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.
 17 Ἔχω οὖν§ καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν* Θεόν· 18 οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι† ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν‡—λόγῳ καὶ ἔργῳ, 19 ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει Πνεύματος Θεοῦ,§ ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ* καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. 20 Οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου

‡ 15:14 ἀγαθωσυνης *rell* | ἀγαθοσυνης [18%] § 15:14 πασης **f**³⁵ **ϣ**⁴⁶ A,C [94%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 της κB [6%] [NU]
 * 15:14 αλλους **f**³⁵ [93%] RP,HE,CP | αλληλους **ϣ**⁴⁶ κA,B,C [7%] OC,TR,NU † 15:15 αδελφοι **f**³⁵ (**ϣ**⁴⁶) (96.3%) OC,RP,HE,TR,CP | — κA,B,C (3.7%) NU ‡ 15:16 ιησου χριστου **f**³⁵ **ϣ**⁴⁶ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 21 κA,B,C [3%] NU § 15:17 ουν **f**³⁵ **ϣ**⁴⁶ κA [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 1 την B,C [3%] [NU] * 15:17 τον **f**³⁵ **ϣ**⁴⁶ κA,B(C^v) [95%] OC,RP,HE,CP,NU | — [5%] TR † 15:18 τολμησω λαλειν τι **f**³⁵ [95%] OC,RP,HE,TR,CP | 132 (κ)A [3%] NU | 312 **ϣ**⁴⁶ | τολμω 32 B | two other variants [1%]
 ‡ 15:18 εθνων *rell* | 1 και CP § 15:19 θεου **f**³⁵ **ϣ**⁴⁶ κ [97%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | αγιου A [3%] | — B * 15:19 ιερουσαλημ **f**³⁵ [90%] OC,RP,TR | ιερουσαλημ [10%] HE,CP,NU

ὠνομάσθη† Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ·²¹ ἀλλά, καθὼς γέγραπται· «Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη‡ περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.»

A visit to Rome

²² Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ²³ Νυνὶ δέ, μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν§ τούτοις, ἐπιποθίαν* δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ²⁴ ὡς ἐὰν† πορεύωμαι‡ εἰς τὴν Σπανίαν§ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς.* Ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.

²⁵ Νυνὶ δέ, πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. ²⁶ Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία† καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. ²⁷ Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν.‡ Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ

† 15:20 ὠνομασθη *rell* | ονομασθη [20%] ‡ 15:21 ἀνηγγελη *rell* | ἀνηγγελλη *κΑ* [12%] | ἀνηγγελει [10%] § 15:23 κλιμασιν *rell* | κλημασι [14%] * 15:23 επιποθιαν *rell* | επιποθειαν *ϣ*⁴⁶*A,B,C* [4%] *CP* † 15:24 εαν *f*³⁵ [92%] *OC,RP,HE,TR,CP* | αν *ϣ*⁴⁶*κA,B* [8%] *NU* ‡ 15:24 πορευωμαι *rell* | πορευομαι [15%] | πορευσομαι [8%] § 15:24 σπανιαν *f*³⁵ *ϣ*⁴⁶*κA,B,C* (72.9%) *OC,RP,HE,TR,NU* | ισπανιαν *f*^{35 1/4} (26.4%) *CP* | long omissions (0.7%) * 15:24 ελευσομαι προς υμας *f*³⁵ (93.6%) *OC,RP,HE,TR,CP* | ελευσωμαι 23 (1.7%) | — *ϣ*⁴⁶*κA,B,C* (4.1%) *NU* | long omissions (0.7%) † 15:26 μακεδονια *rell* | μακεδωνια *CP* | μακαιδονια *κA* [1%] | μακεδονιαν [2%] ‡ 15:27 αυτων εισιν *f*³⁵ [98%] *OC,RP,HE,TR,CP* | 21 *ϣ*⁴⁶*κA,B,C* [2%] *NU*

ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν^δ Σπανίαν.* ²⁹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ[†] Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

³⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,[‡] διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαι[§] μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα* ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἀγίοις.[†] ³² ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω[‡] πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ καὶ συναναπαύσωμαι[§] ὑμῖν.* ³³ Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

§ 15:28 την **f**³⁵ [96%] OC,RP,HE,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶_{κA,B,C} [4%] NU * 15:28 σπανιαν **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶_{κA,B,C} [80%] OC,RP,HE,TR,NU | ισπανιαν **f**^{35¼} [20%] CP † 15:29 του ευαγγελιου του **f**³⁵ (93.1%) OC,RP,HE,TR,CP | 12 (1%) | 3 (1.3%) | — **ϕ**⁴⁶_{κA,B,C} (3.7%) NU | three other variants (0.8%) ‡ 15:30 αδελφοι **f**³⁵ _{κA,C} [99%] OC,RP,HE,TR,CP[NU] | — **ϕ**⁴⁶_B § 15:30 συναγωνισασθαι *rell* | συναγωνισασθε [10%] * 15:31 ινα **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶_{κA,B,C} [3%] NU † 15:31 γενηται τοις αγιοις **f**³⁵ [90%] OC,RP,HE,TR,CP | 231 _{κA,B,C} [5%] NU | δια των αγιων 1 **ϕ**⁴⁶ | 23 [5%] ‡ 15:32 εν χαρα ελθω **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶_B [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 12 ελθων A,C [3%] NU | ελθων 12 **κ** § 15:32 συναναπαυσωμαι *rell* | συναναπαυσομαι [15%] * 15:32 και συναναπαυσωμαι υμιν **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 23 _{κA,C} [3%] NU | — **ϕ**⁴⁶_B

Closing remarks

16

Phoebe

¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὓσαν* διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς,† ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆζι πράγματι· καὶ γὰρ αὐτῆ‡ προστάτις§ πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.*

Greetings

³ Ἀσπάσασθε† Πρίσκαν‡ καὶ Ἀκύλαν, τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν. ⁵ Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν.

Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον, τὸν ἀγαπητὸν μου,§ ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας* εἰς

* **16:1** ουσαν **f**³⁵ **κA** [99%] **OC,RP,HE,TR,CP** | 1 και **ϕ**⁴⁶ **B,C** [1%] **[NU]** † **16:1** κεγχρεαῖς *rell* | κεχρεαῖς [15%] | five further spellings **ϕ**⁴⁶**κA,B,C** ‡ **16:2** αὐτῆ **f**³⁵ [80%] **OC,TR** | αὐτῆ [20%] **RP,HE,CP,NU** | uncials ambiguous § **16:2** προστάτις **f**³⁵ **κA,B,C** [75%] **OC,RP,HE,TR,CP,NU** | προστατης [25%] * **16:2** αυτου εμου **f**³⁵ [85%] **OC,RP,HE,TR,CP** | 21 **B** [15%] **NU** | 1 και 2 **κ** | 2 τε 1 **A** † **16:3** ασπασασθε *rell* | ασπασασθαι **κ** [12%] ‡ **16:3** πρισκαν **f**³⁵ (**ϕ**⁴⁶)**κA(B)C** [70%] **RP,HE,NU** | πρισκιλλαν [30%] **OC,TR,CP** § **16:5** μου *rell* | μοι **CP** * **16:5** αχαιας **f**³⁵ (95.6%) **OC,RP,HE,TR,CP** | ασιας **ϕ**⁴⁶**κA,B,C** (4%) **NU** | long omissions (0.3%)

Χριστόν. ⁶ Ἀσπάσασθε Μαριάμ,† ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς.‡ ⁷ Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν, τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν§ ἐν Χριστῷ. ⁸ Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν,* τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. ⁹ Ἀσπάσασθε Οὐρβανόν, τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν,† τὸν ἀγαπητόν μου. ¹⁰ Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν, τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα,‡ τὸν συγγενῆ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. ¹² Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν, τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα, τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. ¹³ Ἀσπάσασθε Ροῦφον, τὸν ἐκλεκτόν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν,§ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ¹⁵ Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ

† **16:6** μαριαμ **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶χ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | μαριαν A,B,C [3%] NU ‡ **16:6** υμας **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶κA,B,C (22.8%) CP,NU | ημας **f**^{35¼} (76.4%) OC,RP,HE,TR | υμιν (0.5%) | two other variants (0.3%) § **16:7** γεγονασιν **f**³⁵ C [98%] OC,RP,HE,TR,CP | γεγοναν κA,B [1%] NU | γεγονεν **ϕ**⁴⁶ | — [1%] * **16:8** αμπλιαν **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | αμπλιατον **ϕ**⁴⁶κA,B [3%] NU † **16:9** σταχυν *rell* | σταχην CP ‡ **16:11** ηρωδιωνα *rell* | ηροδιωνα TR | four further spellings § **16:14** ερμαν πατροβαν ερμην **f**³⁵ [97%] OC,RP,HE,TR,CP | 321 κA,B,C [3%] NU | 312 **ϕ**⁴⁶

Ἰουλίαν, Νηρέα* καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπῶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.
 16 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι† τοῦ Χριστοῦ.‡

Warning

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιῶντας, καὶ ἐκκλίνετε§ ἀπ' αὐτῶν. 18 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ* Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν,† ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. 19 Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν,‡ θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν§ εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. 20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Sign-off

* **16:15** νηρα *rell* | νηραυ A [2%] CP | three further spellings **¶**⁴⁶ [4%] † **16:16** ἐκκλησῖαι **ƒ**³⁵ (84.8%) OC,RP,HE,TR,CP | 1 πασαι **¶**⁴⁶κA,B,C (14.3%) NU | long omissions (0.8%) ‡ **16:16** χριστου **ƒ**³⁵ **¶**⁴⁶κA,B,C (88.9%) OC,RP,HE,TR,CP,NU | θεου (10.3%) | long omissions (0.8%) § **16:17** ἐκκλινετε **ƒ**³⁵ (**¶**⁴⁶A) [98%] OC,RP,HE,TR,CP | ἐκκλινετε κ(B)C [2%] NU * **16:18** ιησου **ƒ**³⁵ [87%] OC,RP,HE,TR,CP | — **¶**⁴⁶κA,B,C [13%] NU [OC is in small print] † **16:18** δουλευουσιν *rell* | δουλευουσιν [15%] | two other variants ‡ **16:19** χαιρω ουν το εφ υμιν **ƒ**³⁵ [94%] OC,RP,HE,TR,CP | 4521 κA,B,C [5%] NU | 1245 **¶**⁴⁶ [1%] § **16:19** μεν **ƒ**³⁵ κA,C [95%] OC,RP,HE,TR,CP | — **¶**⁴⁶B [5%] NU

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* μεθ' ὑμῶν. ²¹ Ἀσπάζονται† ὑμᾶς Τιμόθεος, ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος, οἱ συγγενεῖς μου.

²² Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγώ, Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. ²³ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Γάϊος, ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης.‡ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἔραστος, ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος, ὁ ἀδελφός.

²⁴ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

* **16:20** χριστου **f**³⁵ A,C (98.3%) OC,RP,HE,TR,CP | — **p**⁴⁶ **κ**B (1%) NU | long omissions (0.7%) † **16:21** ασπαζονται **f**³⁵ [95%] OC,RP,HE,TR,CP | ασπαζεται **p**⁴⁶ **κ**B,C [4%] NU | ασπαζετε A [1%] ‡ **16:23** της εκκλησιας ολης **f**³⁵ [95%] OC,RP,HE,TR,CP | 312 **κ**A,B,C [5%] NU

μετὰ πάντων ἡμῶν. § Ἀμήν.* † ‡

§ **16:24** ημων **f**³⁵ [18%] | υμων [82%] OC,RP,HF,TR,CP,NU (If verse 24 was not dictated by Paul, the first person is especially appropriate, coming from Tertius.) * **16:24** The whole verse 24 **f**³⁵ (96.8%) OC,RP,HF,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,C (3.2%) NU † **16:24** **κ**A,B,C (7.2%) CP,TR[NU] place 14:24-26 here as verses 25-27 (recall that **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,C (3.2%) NU omit verse 24) ‡ **16:24** The citation of **f**³⁵ is based on the following thirty-seven MSS—18, 35, 141, 201, 204, 386, 394, 757, 824, 928, 986, 1040, 1072, 1075, 1100, 1249, 1482, 1503, 1548, 1637, 1652, 1704, 1725, 1732, 1761, 1855, 1856, 1858, 1864, 1865, 1876, 1892, 1897, 2466, 2554, 2587 and 2723—all of which I collated myself. Only 2723 is a ‘perfect’ representative of **f**³⁵ in Romans, as it stands, while 1482 and 2554 have only alternate spellings, that are not proper variants. The uniformity is impressive. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos, Constantinople, Bucharest, Aegean, Trikala, Athens, Mt. Athos [ten different monasteries], Grottaferrata, Vatican, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception. In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant within either () or []. I have used () for the evidence taken from *TuT*, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there I used Reuben Swanson’s excellent collations (*New Testament Greek Manuscripts: Romans* [Ed. Reuben Swanson, Wheaton: Tyndale House Publishers, 2001]). For Romans Swanson collated 81 MSS, three being fragmentary (for any given variant set there will usually be at least 75 MSS listed), and I occasionally supplemented from Scrivener and von Soden—the percentages offered, I have used [] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources. I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed ±1%; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed ±2%; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed ±10%—by comparing Swanson with *TuT*, I believe one can make a fairly accurate extrapolation. However, I guarantee

Η Καινή Διαθήκη
The Greek New Testament According to Family 35,
Wilbur Pickering

Copyright © 2020 Wilbur N. Pickering

Language: Ελληνικά (Greek, Ancient)

Dialect: Koine

Contributor: Dwayne Green, Robert A. Boyd

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-02-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Apr 2024 from source files dated 21 Feb 2024

cf64fb6f-e463-5ebb-820f-5a4a7bb37b73